

c) Kretnje i obredi koji se odnose na celebranta, kao i držanje učesnika, neka bude onakvo kakvo je predviđeno za redovito euharistijsko bogoslužje.

Toplo se pozivaju pastiri da uoče važnost tih bogoslužja za potpuniji odgoj duša. Ta bogoslužja neće imati svu vrijednost ako ne bude učesnike vodila boljem poznavanju kršćanske tajne, napretku u bogoštovlju, njihovom uklapanju u crkvenu zajednicu i plodonosnijem vježbanju apostolata i ljubavi među braćom.

Doista, neki se u našim danima smatraju na tekućem kad pokazuju nezdrave **novosti** ili kad uvode prizvoljne oblike liturgijskog bogoslužja. Međutim, svećenici, svjetovni ili redovni, koji su uistinu zabrinuti za dobro vjernika, moraju biti posve uvjereni da se put trajnog i posvećujućeg pastoralnog rada nalazi u trajnoj i srdačnoj vjernosti prema volji Crkve. Taj put se pokazuje po njezinim naredbama, normama i strukturama.

Sve ono što se udaljuje od tog pravca, ma koliko bilo privlačno, uznemiruje duh vjernika a svećeničko djelovanje čini siromašnim i neplodnim.

Ova Uredba, sastavljena od svete kongregacije za bogoštovlje, po nalogu i odobrenju sv. Oca, neka ubuduće bude pravilom u svakom misnom bogoslužju za posebne skupine.

U Vatikanu, 15. svibnja 1969., na Uzašašće Gospodinovo.

Benno card. GUT, prefekt
H. Bugnini, tajnik

KOMENTAR DEKRETA O SPOMINJANJU BISKUPA U EUHARISTIJSKOJ MOLITVI

Dotični je dekret izdala Kongregacija za bogoslužje 9. listopada 1972., a njezine su »Notitiae« (br. 78, str. 349—353) donijele o njemu komentar koji ovdje donosimo u prijevodu.

Od pradavnih se vremena spominjanje biskupa u Euharistijskoj molitvi smatra znakom jedinstva s njime. Ta se veza temeljila više na činjenici biskupskog ređenja nego na njegovoj vlasti upravljanja i jurisdikcije.

Naime, »biskup, koji ima puninu sakramenta Reda, jest »upravitelj milosti vrhovnog svećeništva«, osobito u Euharistiji, koju sam prinosi ili se brine da se ona prinosi, i po

kojoj neprekidno Crkva živi i raste. Ova se Kristova Crkva uistinu nalazi u svim zakonitim mjesnim zajednicama vjernika, koje se, koliko su u vezi sa svojim pastirima, i same u Novom zavjetu zovu crkvama« (LG 26; usp. CD 11, UR 15).

Veoma je važno da se promiče zajedništvo vjernika s njihovim pastirima. Kad prezbiteri i vjernici u Euharistijskoj molitvi spominju one koji kao biskupi vrše pastirsku upravu, tada se mislju i molitvom tješnje sjedinjuju s njima. Značenje mjesne Crkve, u kojoj je prisutna i djeluje jedna sveta, katolička i apostolska Crkva (usp. CD 11), raste kad svi osjećaju da tvore jedan puk i jednu Crkvu koja je pod zakonitim pastirima okupljena i uređena u jedinstvu Oca i Sina i Duha Svetoga (sv. Ciprijan, De Eccl. un. 7).

No iako je poželjno da sve dijelove Božjega naroda upravljaju biskupi, ipak svi ti dijelovi nisu uređeni kao biskupije niti uvijek imaju na čelu pastire koji su urešeni biskupskim redom.

U posebnim okolnostima pastoralna uprava neke dijeceze, ili dijela kršćanskog puka koji je izjednačen dijecezi, povjerena je prelatu koji, i kad je urešen biskupskim redom, nije po pravu u svemu jednak residencijalnom biskupu. Ali budući da on vrši pastirsku službu za dobrobit povjerenih mu vjernika, treba promicati njihovu jednaku povezanost s njime i kod Boga jednaku molitvu za nj.

Mogu li se takvi pastiri spominjati u Euharistijskoj molitvi?

Kodeks crkvenog prava, kojim se sada služimo, o tome ništa ne govori. A problem i nije toliko juridijski koliko liturgijski i pastoralni. Spominjanje biskupa u Euharistijskoj molitvi nije povlastica ni samo znak počasti koja mu se daje, nego radije očitovanje zajedništva s njime i ujedno prošnja vjernika da Bog njihovu pastiru udijeli potrebne milosti kako bi mogao svoju službu pravo obavljati na dobrobit povjerenog mu naroda.

Ni u novom Misalu nema o tome ni riječi. Samo je u starom obredu »Kako se ima služiti misa« (VIII, 2) bilo naređeno: »Gdje je rečeno: i biskupa našeg I., spominje se ime patrijarhe, nadbiskupa ili biskupa ordinarija dijeceze u kojoj se služi misa, ali ne drugoga poglavara; to čini i celebrant koji je posve eksemptan ili se nalazi pod jurisdikcijom drugoga biskupa. Ako biskup ordinarij onoga mjesta gdje se služi misa umre, spomenute se riječi ispuste, što čine i oni koji celebriraju u Rimu. Ako je celebrant biskup, nad-

biskup ili patrijarha, ispušta spomenute riječi, a mjesto njih kaže: i samnom tvojim nedostojnim slugom... Svi prosljede dalje: i sa svima pravovjernim itd.»

Prema tome se ne bi smio spomenuti nitko drugi osim izričito navedenih. Sv. zbor obreda odgovorio je god. 1919. na pitanje da se u misnom kanonu ne smije spomenuti apostolski vikar ili prefekt. Ipak su posebnim indultom Sv. stolice učinjene mnoge iznimke koje je dao Sv. zbor obreda ili Sv. zbor za evangelizaciju naroda. Tako je ponekad dozvoljeno da se u Euharistijskoj molitvi spomene apostolski vikar ili prefekt, ili opat teritorija koji ne spada ni pod koju biskupiju (abbas nullius).

Zadnjih godina sve češće dolaze molbe da se udijeli povlastica kako bi se smjelo u Euharistijskoj molitvi spominjati ime apostolskog administratora, apostolskog vikara ili prefekta i drugih.

Svećenicima se i vjernicima čini čudnim da se u Euharistijskoj molitvi nikada ne spominje biskup koji u stvari snosi teret upravljanja mjesnom Crkvom i s kojim je uspostavljena veza u pastoralnom i sakramentalnom životu, npr. prigodom pastirskih pohoda, dijeljenja sakramenta potvrde i ređenja svetih službenika.

Pošto su takve molbe sve brojnije, ispitan je čitav problem i dekretom »O spominjanju biskupa u Euharistijskoj molitvi« izdani su novi propisi. Različiti su slučajevi koji mogu nastati pa stoga i dekret razlikuje one koji se **obavezno** moraju spomenuti zbog njihove službe u mjesnoj Crkvi i one koji se u Euharistijskoj molitvi **mogu** spomenuti prema mjesnim i osobnim prilikama.

ONI KOJI SE MORAJU SPOMENUTI

I) U Euharistijskoj se molitvi moraju spomenuti prelati koji stvarno upravljaju nekim dijelom Božjega naroda:

a) Uvijek na prvom mjestu, jasno, dolazi dijecezanski biskup koji po božanskom pravu vodi mjesnu Crkvu, otac je i veliki svećenik svojega stada, »od njega na neki način proistječe i ovisi život vjernika u Kristu« (SC 41).

b) Biskup koji je premješten na drugu stolicu, a zadrži upravu prve, smatra se i njezinim biskupom (usp. kan. 315, 2, 2) i stoga se mora spomenuti.

c) Budući da kan. 215, 1 kaže da se pod imenom biskupa podrazumijeva također i opat ili prelat teritorija koji ne

spada ni pod koju biskupiju, osim ako drukčije proizlazi iz naravi stvari ili iz konteksta, i njihova se imena moraju spominjati u Euharistijskoj molitvi.

d) Apostolski vikari ili prefekti upravljaju dijelom Božjeg naroda kao namjesnici Vrhovnog svećenika (pape). Iako nisu urešeni biskupskim redom, vode stado i oblikuju novu Crkvu pa su potrebni da ih kod euharistijskog slavlja njihovi vjernici pomažu molitvom. Stoga se njihova imena moraju spominjati u Euharistijskoj molitvi.

e) Posebna je pažnja upravljena apostolskim administratorima jer se radi o zamršenoj i delikatnoj situaciji. Mogu se razlikovati slijedeći slučajevi:

— Apostolski administrator **postavljen zastalno** smatra se isto kao biskup (kan. 315,2). Stoga, ako urešen biskupskim redom, treba ga spominjati u Euharistijskoj molitvi.

— Privremeni apostolski administrator stolice **koja je zasjednuta (sede plena)**. Budući da se radi o prolaznoj službi, a međutim tu je biskup koji uvijek ostaje biskupom pa iako mu je jurisdikcija posve ili djelomice suspendirana (kan. 316), ne vidi se razlog zbog kojeg bi se spominjalo ime takva apostolskog administratora. Nerijetko ipak apostolski administrator stolice koja je zasjednuta, k tome urešen biskupskim redom, vodi o dijecezi svu ili skoro svu brigu, a njezin biskup zbog bolesti, starosti ili nekog drugog uzroka skoro ništa više ne čini. Pravo je da se u Euharistijskoj molitvi ne propušta ime onoga koji nosi teret dana i u stvari je središnja točka svega kršćanskog života i apostolata. Dakle, ako je urešen biskupskim dostojanstvom i vodi sve ili skoro sve, mora se spominjati u Euharistijskoj molitvi.

— Privremeni apostolski administrator stolice **koja nije zasjednuta (sede vacante)**. U kan. 315, 2, 1 izjednačen je kapitularnom vikaru i njemu ne pripada pravo da se spominje u Euharistijskoj molitvi. No ako je urešen biskupskim redom, može se izjednačiti onom biskupu koji je premješten u drugu biskupiju a i dalje upravlja s prvom.

ONI KOJI SE MOGU SPOMENUTI

Koadjutori i pomoćni biskupi, koji su imenovani da prema mjesnim prilikama i pastoralnim potrebama pomažu dijecezanskom biskupu, ne upravljaju dijecezom nego se u tome trude pod ravnanjem dijecezanskog biskupa. Da se izrazi

jedinstvo mjesne Crkve, u Euharistijskoj se molitvi mora spomenuti samo ime dijecezanskog biskupa. No na dotično pitanje Sv. zbora za bogoštovlje skoro svi su biskupi izrazili želju da im se pruži mogućnost da se imenu mjesnog ordinarija smije pridružiti također i koadjutore i pomoćne biskupe koji im pomažu u upravljanju biskupijom. To posebno vrijedi ondje gdje je pomoćnom biskupu povjerena posebna briga i odgovornost za jedan dio biskupije. Dakle ne postoji obaveza da se u Euharistijskoj molitvi poslije dijecezanskog biskupa spomenu pomoćni biskupi i koadjutori, ali se to može učiniti.*) No ako je tih više ne spominju se pojedinačno

POSEBNI SLUČAJEVI

Uza sve to, zbog raznolikih mjesnih i osobnih okolnosti, nadolaze slučajevi koje opći zakon ne može predvidjeti. Dekret je odredio da se u takvim slučajevima treba obratiti Sv. stolici (br. II). To se može dogoditi npr. kad apostolski administrator nije biskup i stoga se prema općem propisu ne mora spomenuti u Euharistijskoj molitvi, ili kada dijeceza dugo vremena ostane pod upravom kapitularnog vikara. Kad je govor o tim slučajevima, dobro je spomenuti prijedlog nekih biskupa da se u Euharistijskoj molitvi i dalje spominje biskup koji je upravljao biskupijom pa je zbog podmakle dobi ili slabog zdravlja napustio upravu mjesne Crkve ali je ostao u biskupiji. Ako spominjanje biskupova imena u Euharistijskoj molitvi ima svoj temelj također i »u ljubavi« (usp. II i III Euharistijsku molitvu), čini se prikladnim da pastira, koji je kroz toliko godina uložio svoj život za biskupiju, svi skoro ne zapuste i ne zaborave jednim potezom. U tom slučaju neka ljubav donese prvi lijek bolesti i starosti! No budući da su mjesne prilike veoma različite, nije donesen opći propis, ali se može moliti Sv. stolicu da se u Euharistijskoj molitvi i dalje spominje biskup koji je prije upravljao tom biskupijom.

Što se tiče **formula** koje se imaju upotrijebiti treba uzeti u obzir raznovrsne slučajeve, kao što je jasno iz same stvari. (Dakle: a) »zajedno s našim biskupom (vikarom, prelatom,

*) Tako je već npr. odredio ljubljanski nadbiskup (op. prev.) već općenito svi zajedno bez spominjanja njihovih imena, dakle: »zajedno s našim biskupom I. i s njegovim pomoćnim biskupima«.

prefektom, opatom I.«; b) »zajedno s našim biskupom I. i . . .«, ili »zajedno s našim biskupom I. i s njegovim pomoćnim biskupima«; c) kad celebrant misi na tuđem teritoriju za skup vjernika svoje dijeceze, npr. kod hodočašća, onda: »zajedno s našim biskupom (vikarom, prelatom, prefektom, opatom) I. i s biskupom ove Crkve I.«)*

Neka se također i sačuva običaj, kao što je tražilo mnogo biskupa, da biskup u Euharistijskoj molitvi spominje sam sebe, (dakle: »zajedno sa mnom nedostojnim tvojim slugom (i s mojim pomoćnim biskupima«, ili kad misi izvan svoje dijeceze: »zajedno s mojim bratom I. biskupom (ili prelatom, prefektom itd.) ove Crkve i samnom nedostojnim tvojim slugom«). Molitva za sebe i spominjanje svoje posebne službe u Crkvi nije slavljujblje nego spominjanje vlastite odgovornosti za dobrobit Božjega naroda. Uz to i biskupi moraju uvijek spomenuti ime biskupa onog mjesta u kojem služe misu.

STATUT HRVATSKE LITURGIJSKE KOMISIJE PRI BKJ

SASTAV I DJELOVANJE KOMISIJE

Čl. 1. Hrvatska liturgijska komisija (dalje: HLK) savjetodani je organ Biskupske konferencije Jugoslavije (dalje: BKJ) za liturgijska pitanja s hrvatskog jezičnog područja (Usp. Lit. konst. SC 44).

Čl. 2. Svrha je Komisije:

a) promicati liturgijsko-pastoralnu djelatnost u duhu liturgijske konstitucije II vat. sabora i drugih liturgijskih dokumenata Sv. Stolice na teritoriju hrvatskog jezičnog područja (Usp. Instr. Inter oecumenici, 44 d),

b) poticati organiziranje liturgijskih tečajeva i drugih sastanaka za liturgijsku formaciju klera i laika (Usp. Lit. konst. SC 14—20),

c) zauzimati se za primjenu liturgijskih smjernica Sv. Stolice i BKJ te o tome izvješćivati Sabor BKJ (Usp. Instr. Inter oecumenici, 44 d),

d) promicati izdavanje liturgijskih časopisa i liturgijske literature na hrvatskom jeziku i ostalih liturgijskih pomagala,

*) Što je u ovoj i donjoj zagradi uzeto je iz samoga dekreta.